

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ Голос адыга

макъ

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 143 (22113)

2020-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ШЫШХЪЭИУМ и 15

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхетыутыгъэхэр ыкы
нэмикі къебархэр
тисайт ижъугъотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээз

Социальнэ Йофым фэгъэзэгъэ проект анахь дэгъухэр

Общественнэ мэхъанэ зиэ проектхэм япхырыщиин пае грантхэр къызыщаратыгъэ йофтхабзэ АР-м и Правительствэ зыч!эт Унэм тыгъуасэ щыкъуагъ. Ар зэрищааг АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат.

Аш фэгъэхыгъэ зэнэкъокью зэхажъягъэм социальнэ юфхэм афэгъэзэгъэ мыкоммерческэ организацые 12 къызыхахыгъ. Ныбжыкъехэм нахьыбэу чаныгъэ къызхагъэфэним, спортым, псаунигъэмк! зиштуагъэ къеклощт псэукээм нахьыбэу афэцэгъэнхэм, унагъюм мэхъанэу илээм хэгъэхъогъэним, волонтерствэм 1епылэгъу етыгъэним, лъэпкъ зэфыштыкъехэм зяйзашомбгүйгъэним, тыхъэзыуцухъэрэ дунаим ыкылт псэушхъэхэм якъеухъумэн, къыткъеххъухъехэрэм патриотизмагъэ ахэлхъэгъэним афытгээспыхъэгъэ проект анахь дэгъухэр ахэм ялешлагъэх.

АР-м и Лышъхъэ социальнэ мэхъанэ зиэ пшъэриль зэфэшхъафхэм апиль организациябхэм республикэм ипашхэм юф зэррадаш!эрэр, мыльенкъомк! зэшлохыгъэ хуугъэр зэрэммынак! къыхигъэштыгъ.

— Хабзэр цыиф чанхэм къотгъу афэхъуним мэхъанэ и.
УФ-м и Президентэу Владимир Путиними ар сидигъокI къыхегъэши, социальнэ лъэныкъом фэгъэзэгъэн, ацк!э къэралыгъом гъусэ фэхъун организациехэр зэрэтишикъягъэхэри мыззу, мытлоу къык!игъэтхъыгъ.
Юфэу епхыыжъагъэм цыифхэр къыхэлажъэхэмэ, зэш!охыгъэ хуурэр нахьыб. Зэпахырэ уззу дунаир зэлтызык!игъэм ильхъан волонтерхэм, мыкоммерческэ организациехэм яЮфышихэм, нэмик! цыиф мыгупсэфхэм яи!уагъэу къагъэ-

къуагъэм ар къеушыхъаты.
**Тызэгъусети къиним тыфыри-
къуагъ, — къыуагъ**

Къумпыл Мурат.

Мыкоммерческэ организациехэм лъэныкъо пстэумк! юфш!ек! амал тэрэхэр ятыгъэнхэм республикэм ээрэшыпыльхэр Лышъхъэм къыхигъэштыгъ. Хэбзэ организациехэм юфэу аш!эрэм нахьыбэу федэ къыхынным ар фэйорыш!шэшт.

— Блэкигъэ ильесим егъепша-
гъэмэ, социальнэ юфхэм апиль мыкоммерческэ организациехэм яттышт грантхэр мыгъэ фэдит!укIэ нахьыбэ ти!игъэх.
Сомэ миллиони 5-р миллиони 10-м нэдгъэсыгъ. Къэклощт ильесми ац сомэ миллион 15-м къыщымык!эу пэ!удгъэхъан гүхэль тиI. Лъэныкъоу шыузфэгъэзагъэхэмк! юфи!энхэр нахь жьугъэлъэшихъу тыхъэгъуагъы. Ильесыбэхэм атэльтигъэ проектик!эхэми тыхъяжэ. Ац фэдэхэм къотгъу тыхъэрафэхъущтым Ю хэлъэн, ахъ-

щэу пэ!удгъахъэрэри лъыдгъэ-
котшт, — къыуагъ АР-м и
Лышъхъэ.

Мыкоммерческэ организациехэм япроектхэм цыфэу республикэм щыпсэхъэрэм яш!оигъоныгъэхэр лъапсэ зэрафхэхъуягъэхэм мэхъэнэшко илэу республикэм ипаше ыкы социальнэ юфыгъо зэфэшхъафыбхэм язэшохын ахэр фэйорыш!шэштых.

Организациехэм япашхэхэрэум хэлжьехэрэри проектхэм къацыдэлтыгъэхэм, ахэм федэу къахынэу зынтыгъуягъэрэм къатегушыягъэх.

АР-м юфш!енымк! ыкы социальнэ хэхъонигъэмк! иминистрэу Мырзэ Джанбэч къызэриуягъэмк!, комиссием къыхихыгъэ проектхэр зэк!эри министерствэу ыкы ведомствэу афэгъэзагъэхэм игъоу алъытаагъэх, ахэм япхырышынк! 1епылэгъу къафэхъущтых.

Зэйк!эгъум ик!эухым АР-м и Лышъхъэ грантхэр къызыхыгъэхэм япроектхэр шуагъэ къытэу пхыращышунхэу, гүхэлъяк!эхэм къафэконхэу къафээшагъэх.

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу.**

Сурэтыр А. Гусевым тыхихыгъ.

Адыгейм и Лышхъэ зэхэсыгъом хэлэжьагъ

Урысые Федерацием мэкью-мэшымкэ иминистрэу Дмитрий Патрушевым Республикэу Удмуртием щырилэгээ дэкыгъо йофтхъабзэм кыдыхэлъятаагъу къералыгъом ишъольырхэм япащэхэр зыхэлэжьэгъэх видеоконференции шыклем тет зэхэсыгъо зэхищагъ. Къералыгъо программэу «Къоджэ чыпэхэм хэхъоныгъэ ашыныр» зыфиорэм игъэцэклэн, нэмикл мэхъанэшхо зиэ йофтхъохэм ахэр атегущылагъэх. Адыгейм ыцлэклэй юфтхъабзэм хэлэжьагъ республикэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

Дмитрий Патрушевым зэхэсыгъом пэублэ псальэ къышызэ, къуаджэм щыпсэурэ цыфхэм ящылаклэ нахышу шыгъэнэм фытегъэпсихъэгъе къералыгъо программэм игъэцэклэн пэухъащт федеральнэ мылькур шугаагъэ къытэу гээфедэгъэнэм мэхъанэшхо зэриэр хигъеунэфыкыгъ. Йофтхъабзэхэр зэрээшүахырэм елььтыгъэшт программэм игъэцэклэнкэ шыольырхэм къафатуушырэ ахьщэм хэгъэхъошын.

— Непэр юфтхъабзэр субъектым икъэлэ штхъял щымыклоу, къоджэ къызэрхыкэм зэрэшэхэтшагъэм мэхъанэшхо ил. Ащ амал къытеты къералыгъо программэм ишишагъэклэ къоджэ гъенэфагъэм зэхъокыныгъэшагъу фэхъугъэхэр тлэгъунхэу. 2020-рэ ильэсэм проекти 132-рэ тэгээцаклэ, ахэм аххьэх псэолъешыныр, гээцэлжээнхэр, социалнэ псэуалъехэм ягъэклижын, инфраструктурэр, чыпэхэм язэтгээпсихъан, транспортым ишэфын ыкли нэмиклхэри. Къуа-

джэм хэхъоныгъэ ѿшынным мы пстэури фытегъэпсихъагъ, — къуаагъ Дмитрий Патрушевым.

Министрэм анахъэу ынаэ зытыридзагъэхэм ашыщ къуаджэм щыпсэухэрэй аш дэкыжынхэ фаеу зэрхъурэм игумэгъигъо. Ар къыдалытии пшъэрьиль шхъаалхэр зыфагъеуцужьгъэх.

— Экономикэмкэй юфхэм язытет къызэрхыклоу щымытми, мы программэм игъэцэклэн ишишагъэшагъэ къызэрхыкэм мэхъанэшхо ил. Къалэм щыпсэухэрэм ашыщыбэм къуаджэм загъэзжээшэу аублагъ. Ащ къыхэклыкэ къералыгъо программэр 2030-рэ ильэсэм нэс льыгъэклотэгъэнэу ыкли ишишагъацт ахьщэм хэгъэхъогъэнэу ведомствэм предложениехэр егъэхъазырых, — къыхигъэшагъ Дмитрий Патрушевым.

Ыпшъэклэ зиггуу къэтшыгъэ программэм игъэцэклэн апэрэ ильэсэм зэфэхъысихъу фэхъүхэх къатегущылагъ федеральнэ министрэм игуадзэу Оксана Лут. Шхъафэу атегущылагъэх

Сурэлтэй А. Гусевым тырихыгъ.

гъэсэнгъэм инфраструктурээ игъэцэжьын, программэу «Земский доктор» зыфиорэм игъэцэклэн, нэмиклхэми. Мы лъэнэхъомкэ шпъэрьильэу Ѣщихэр къыгъэнэфагъэх УФ-м просвещениемкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Дмитрий Глушко.

Нэүжүм шыольырхэмкэ юфхэм язытет къызэрхыгъэхэр тегущылагъэх. Апрапшэу гүшүээ зэрэтигъэхэр къоджэ псэуплэхэм ялтыклохэр ары. Адыгейм ыцлэклэ къегущылагъ Мыехъопэ районим и Победенскэ къоджэ псэуплэ ишащэу Дмитрий Ушаковыр.

Поселкэу Удобнэм культурэм и Унэу агъэцэклэжырэм дэтэу ар пащхэм адэгүшьагъ. Мы псэуальэр 1957-рэ ашыгъагъ. Ауджыры ныэлп къералыгъо программэм ишишагъэклэ зэтэрагъэзсихъан амал ялэ шыхъугъэр. Непэрэ мафэм ехъулэу юфшлэхэр ыклем фэкуагъэх.

— Программэм къыдыхэлъытэгъэ проекти 3 тисэуплэ щитэгъэцаклэ. Ау ащ тыхыщиуцщэп, джыри проекти 4 къэдгэхъазырыгъ. Ащ фээдэ екъолаклэм ишишагъэклэ ныбжынхэр къуаджэм къы-

дэдгъэнэнхэ зэрэлтээ-къыцтым сицыхэтель, — къуаагъ Д. Ушаковым.

Адыгейм и Лышхъэу Къумпыл Мурат щысэу къыхыгъэхэм ашыщ программэм иамалкэ поселкэу Каменномостскэм проект заулэ зэрэшагъэцаклэрэр. Псэуплэ дэсхэм щылэклэ-псэуклэ нахышу хъуным ахэр фэфоршшэх, цыфхэм дырагъаштэ.

— Мы программэм ишишагъэклэ юфыгъуабэхэр исынкээу ыкли ишишагъэ къытэу зэшилтхынхэ амал тиэх хъугъэ. Ащ хэхъэх социалнэ инфраструктурэм ипсэуалъэхэр шапхъэхэм адшишэнхэр, гъэстыныхъэ шхъуантлэр яшэллэгъэнэ, къуаджэм юф щизышиэрэ спциалистхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэр, гъогуухэм яшын ыкли ягъэцэлжээнхын, нэмиклхэри, — къуаагъ Къумпыл Мурат.

Программэм къыдыхэлъятаагъу непэр проект 67-рэ агъэцаклэ. Аш пэухъащт сомэ миллион 917,3-рэ Адыгейм къыфатуушыгъ. А мылькур игъом гээфедагъэ зэрэхъуштыр республикэм ишащэ къыуаагъ. Джаш фэдэу къуаджэм дэсхэм псэуплэхэр зэрэгэгъотынхэм фэш фэгъэктотэнгъэ зиэ ипотекэр къызифагъэфедэ, мы лъэнэхъом пэуагъэхъанэу зэклэмки сомэ миллион 370-рэх эхъу аратыгъ.

— Къоджэ чыпэхэм хэхъоныгъэ ашынным, мыш цыфхэр дэсийнхэ ашюнгъоным, юф ашэн ыкли сабийхэр алгунхэ амал ялэнхэ тэркээ мэхъанэшхо ил. Арышь, мы программэм ишишагъэ къытэу таекли юф юшэнхэмын тыхылышт. 2021-рэ ильэсэмкэ республикэм къыгъэхъазырыгъэ проекти 4 къыхахыгъ, ахэм ягъэцэлжээнхын сомэ миллиардым ехъу төфэшт, — къуаагъ республикэм ишащэ.

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулыкъу.

Адыгейм бэрэскэшхо нэмазхэр щырагъэжъэжьых

Адыгэ Республикэмэ Пшызэ шыольырхэм ашыпсэурэ быслымэнхэм я Диндэлэжьаплэ унашно ышыгъ 2020-рэ ильэсэм шышхъэум и 14-рэ щегъэжьагъу бэрэскэшхо нэмазхэр мэшитхэм ашырагъэжъэжьынхэу.

Мыехъуапэрэ Адыгэхъалэрэ адэт мэшитхэм гъэцэлжэхъинхэр зэрэшыклохэрэм къыхэклэу нэмазхэр аашашыщхэп.

Санитарнэ шапхъэхэр гъэцэлжэхъинхэм фэш имамхэм къалорэр таькын 15-рэ рамыгъэхъунэу, мэшитхэм къеклоллэрэ цыфхэм ящылагъэр зэклэ аягъынэу, ом

изытет дэгъу зыхъукэ мэшитхэм къыпэулаа чыпэхэм тхъэлэхъуухэр аашашынхэу Диндэлэжьаплэр къяджэ.

Джаш фэдэу мэшитхэм къычлэхъэгъэ цыфхэм алалэ зэрэмгээбүйтимэ ыкли алллэ зэрэмшэцкыимэ, сымаджхэу мыш къемыклохэм нахышу, аш даклоу узыухъумэшт пкыгъохэр агъэфедэнхэм анаэ тирэгъэтэн фое.

Ильэс 65-рэх эхъуагъэхэр мэшитхэм мыклонхэу зафагъазэ. Мы пстэури гъэцэлжэгъэ зэрэхъурэм лыпплэштхэр ыкли пшъэдэгъыж зыхъуухъуухэр имамхэр аарыгъ.

Мэкъумэш хъызмэтыр

Былымхъуныр чыгулэжыным кігъэхъажыгъэнэу

Адыгейм имэкъумэш хъызмэт ильэнкъохэр пштэмэ, анахыбэу чыгулэжыныр ары хэхъоныгъэ зышыгъэр. Джы пшьэрыль шыхаїэхэм ащыщыр былымхъунри ашт кігъэхъажыгъэнэу, хъызмэтшапхэм щэр нахь маклэу гүнэгъу субъектхэм къаращиным, мыш къащаугъоирэр агъэфеденным кыфэкогъэнэу ары.

Ашт иғэцкіенки лъэбекүшүхэр шыгъэ хуугъэ. Къералыгъо һэпилэгъур ары ашкіэ зишуаугъэ нахьыбэу къаклорэр. 2020-рэ ильесым ишылэ мазэ и 1-м нэс пштэмэ, былымышхъэу республикэм щадыгъыр мин 46,9-рэ хуущтагъ. Ашт щыщэу мин 24,1-р щэ къэзытырэ чэмых. Мэкъумэш организациенхэмрэ фермерскэ хъызмэтшапхэмрэ былымышхъэ пчагъэм нахь хэзыгъэхъяугъехэр. 2018-рэ ильесым егъэшагъэмэ, 2019-м шыхъэ 300-кіэ нахьыбэ ашыгъя мэкъумэш организациенхэм. Пстэумкіи ахэм айгыр шыхъе мини 5-м ехъу. Щэ къэзытырэ чэмхэр шыхаафу пштэхэмэ, проценти 10-кіэ ахэм япчагъагъэ нахьыбэ ашыгъя. Зеклэмкіи айгыр шыхъе минитүм ехъу. Мэкъумэш-фермерскэ хъызмэтшапхэм яблымышхъэхэм проценти 5 ахагъэхъяугъ. Пстэумкіи шыхъе миних фэдиз я. Щэ къэзытырэ чэмую айгыр шыхъе миниш мэхъу.

Мэкъумэш хъызмэтим зегъэушъомбугъягъенным ыкчи мыш ипродукции ибэдзэршылэ

терезэу гъэзекогъэним фытэгъэпсхъягъэ республике программэм щэ къэзытырэ чэмхэр къэзыфыхэрэм ашт пэуагъэхъягъэм, гуртымыкіэ лытагъяу, ипроцент 50-м къыфира гъэгъэзжынэу къыщидэлъятаагъ. Компенсациер республике бюджетыр ары къызыахырэр. Былымхъуним пыльхэм 2019-рэ ильесым пстэумкіи шыхъи 175-рэ къащэфыгъ. Компенсациенхэм апэуагъэхъанэу бюджетыр щагъэнэфэгъягъэ сомэ миллион 12-рэ мин 850-м щыщэу сомэ миллиони 7-рэ мин 600-р ары гэфедагъэ хуугъэр.

Езгэжэгъягъякіе фермерхэм е унэгъо былымхъо фермэ зыгъэпсүмэ зышоигъохэм къэралыгъо һэпилэгъур ягъэгъотыгъэним фытэгъэпсхъягъэ программэм къыдыхэлъятаагъяу 2018-рэ ильесым грантхэр къызэратыгъэхэм блэгъягъэ ильесым щэ къэзытырэ былымышхъи 155-рэ къащэфыгъ.

Нахыпэкіе фермерым мыш фэдэ һэпилэгъур къыратынним пае зэпстэумкіи ахъщэу ишыклагъэм ипроцент 30-м къыщы-

мкіеу ежь иунаеу илэн фаеу программэм къыщидэлъягъэ. Джы былымхъуним ыуж ихъягъэ фермерым проценти 10-м нахьыбэ илэн имыщыклагъяу ашыгъ. Джашт фэдэу 2020-рэ ильесым грантэу къатырэр сомэ миллиони 5-м нэсигъ. Ахэм ямызакью, щэу къытугъоирэр гъомылапхъэ хэзьшыкынэу хъызмэтшапхэм язытырэм республикэм субсидие къиретыжы. А зэпстэур фермерхэмкі һэпилэгъушхо мэхъу ыкчи былымышхъяу республикэм щагъыгъим ипчагъэ хэхъонми, щэу къаугъоирэр нахьыбэ хууними афэорышаа.

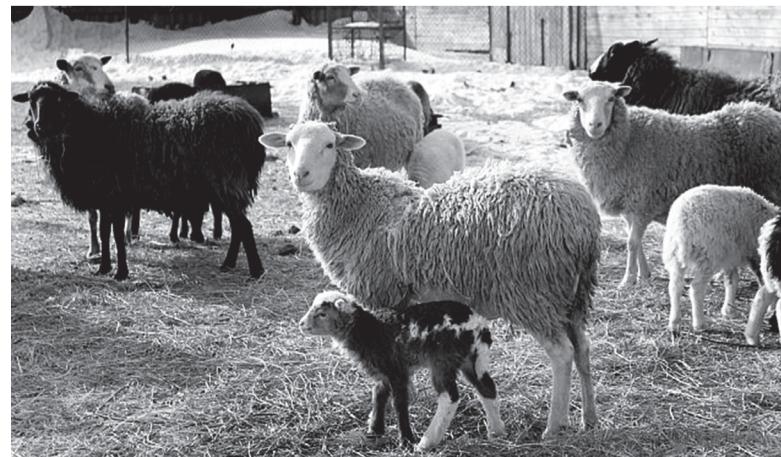
АР-м мэкъу-мэщымкіи и Министерствэ былымхъунимкіэ иотдел къызэрэщаугъэмкіэ, 2019-рэ ильесым щэ тонн 119147-рэ республикэм щагъэфедагъ. Ар тонни 140-кіэ 2018-рэ ильесым агъэфедагъэм нахьи нахьыбэ. Адыгейм имэ-

къумэш фермерскэ хъызмэтшапхэм къаугъоирэр тонн минре 600-кіэ нахьыбэ хуугъэ. 2019-рэ ильесым, гуртымыкіэ лытагъяу, зы чэмым щэ килограмм 5105-рэ къытыгъ. 2018-рэ ильесым килограмм 4731-рэ зэрхъягъэр.

Былымхъуним ыльэнкъохкіэ блэгъягъэ ильесым пэртнагъягъэр зыыгъыгъэ хъызмэтшапхэм АР-м мэкъу-мэщымкіэ и Министерствэ къыщыхъягъэхэм зыцэ къыраугъягъэр Джэдже районым итмэкъумэш хъызмэтшаплэу «Радугэр», Красногвардейскэ районымкіэ СПК-у «Колхоз Ленина» ыкчи Хъорэл Юрэ зипэшэхъягъэмэ, тонн 40-кіэ нахьыбэу гъэреко щэ къытугъоирэр. Былымышхъяу илэн хэхъоним ыкчи щэр нахьыбэ хууным пае шэпхъяшшухэм адиштэрэ шыкіэ зэфэшхъяфхэр ашт щагъэфедэх.

«Колхоз Ленина» зифиорэ хъызмэтшаплэми былымусым игъэхъязырынкіэ ашт фэдэ шыкіэхъэр егъэфедэх. Ашт ишуагъягъэ 2018-рэ ильесым егъэшагъэмэ, тонн 400-кіэ нахьыбэ блэгъягъэ ильесым щэу къаклихъягъэр.

«Радугэм» щэ къэзытырэ былымышхъяу илэр блэгъи-

былымхъуныр мыльку къэклиялэу къыхэзыхымэ зышоигъохэм «Начинающий фермер», «Агростартап» зифиорэ программэмхэм ахэлжэхэнхэу амал я. Шапхъяу ахэм къащидэлъятаагъэхэм фермерхэм нахь чанэу зашагъягуазэ зэрэхъягъэр министерствами къыщаушахъатыгъ. Темыщынхэу хэлажъяхэм, фэдэ къызэрэфа хыщытгэр нафэ, ашт имызакью, былымышхъяу республикэм щагъыгъим ипчагъэ хэхъошт, щэу мыш къыщаугъоижъяу щагъэфедэрэри нахьыбэ хуущт. А зэпстэумэ мэкъумэш отраслэм, етланэ экономикэм, хэхъонигъэ арагъяшшыт.

ХҮҮТ Нэфсэт.

УсэкЮшхуу Теуцожь Цыгъо къызыыхъугъэр ильэси 165-рэ хъугъэ

ЛъЭПКЪЫМ ынап —

Теуцожь Цыгъо (Тлахыир ыцэ шыыпкъагъэр, ау сабый-къэлэ мэклэ цыкъум Цыгъу янэ риоштыгъ, тыригъэнэгъагъ) Алый ыкъор шышхъэум и 15-м Адыгеймкэ Теуцожь районом ит къуаджэу Гъобэкъуае къышыхъугъ.

Къызэрехъухъагъэр адигэ лъэжъеко унэгъуагъ, янэ-ятэхэр зэдьирягъэх, сабийплыр — зэшищыре зы шыпху цыкъум-ре нэмыхк адигэ унээто къызэрэкъуабэм афэдэу щылагъех, ау пасэу тыр дунаим ехъжы, сабый быныр тхъамыкъ щылакъем утэклигъ.

Ятэ зэллээм Цыгъо ильэсил ыныбжыгъэр. Ышнахъижърэ ежэ Цыгъорэ ным илэпшэгъу инхэу, афашээрэмкэ зэхэдз ямылэу къэтэджыгъех. Ау зэма-

нэу къызыыхъухъагъэр бъузагъэ, шункыгъ цыиф къызэрекъохъемкэ, тхъамыкъэр зыфит щылагъеп, сид юф егугъоу ымышлагъеми, уци-тыси имылагъеми, къылажырэр зыфечырэр байм ыштэти, лъякъакъор лусынчъэ-лахъынчъеу хъущтыгъэ. Игъешэ къыхъе мысынкэ усакло хъушт Цыгъо бэ къинэу щызэгичыгъэр: лахъоу, чыракълоу, цуаоу къыхъыгъ. Ауми, Тхъэр къыфэупсагъеу, исабильюм къышегъэжыагъеу усэнэу,

оредкъэноир, лакъырд-сэмэркъэу сатырхэр зэхильханхэр, шыкъепшынэм къыригъэноир, ынапекъе ар ышынир ыки шьошленыр исэнэхъатыгъэх. Цыгъоджыри къэлэцфыкъу гупшысэхэм зариты зэхъум. Лъэпкъым ытотэжынымкэ шэгъэн фаем агъеплъизэу джа охтэ чыжъэм шэн къыштэгъагъ. Лъешэу шлонгъуагъ ыгукъе, лъжъеко-мэку-мэшшышем ишылакъе хылылэ пстэуми аригашеу афыриотыкъыныр.

Цыгъо ятэ зэллээм ильэси 4 ыныбжыгъэр, янэ — 1870-рэ ильэсийн идунаи ыухыгъ. Ышнахъижъ, Цыгъу, ашыпху цыкъу алоу ибэ хъураеу къенайхъ. Щылакъэр мыжъохсо онтэгъум фэдагъ, цыиф жъугъэ къызэрекъохъэм янасынкэ, Совет хабзэм итгъэе къыкъоки, щылакъэр зэхигъэтакъу, цыиф лъякъакъохъэр щылакълакъэм фишагъех.

Теуцожь Цыгъо ютажьюу усэн-юрытэныр ригъажы, ильэс 70-м акыллэжыгъэр ыпхыгъ, ыусыгъэхэм анахыбэр адигэ фольклорым щыщ хъугъэх. Ежъым акыл къэлкъупэ фэхъугъэр адигэллэшэгъу пчайхъэм ылэжъигъэ лъэпкъ жэрио творчествэр ары.

Адыгейм тхъбзэр зыщагъэпсүм, Теуцожь Цыгъо иусэхэм, орэдхэм, поэмэхэм, ащ ыпекъе хъакъещхэм зэлэпаххээз къышаоштыгъэхэм псе къалыкъагъ. Адыгэ литературэ ныбжыкъир лъэшэу зыфэнкъохъэлэпкъ акыл-губзыгъагъэр, Цыгъо ихъатыркэ къэпсэужыгъ, къэлакъыгъ. Теуцожь Цыгъо изэчий хъалэмэт инэу Тхъэр къызэретагъэмкэ, зышхъамысыжъеу ныбжышо илгъэми юф юшлагъ, итврочествэкэ (къылээ атхыжыгъэхэмкэ) адигэ литературэмрэ лъэпкъ жэрио творчествэмрэ зэрипхыгъэх. Теуцожь Цыгъо эпическэ поэмэ «Пщи-оркъ зау» ыцэу аригъэтхыгъ. 1919-рэ ильэсийн тхъамыкъэгъо гумыкъыжъеу Гъобэкъуае дэххъэгъагъэр къыриотыкъеу «Гъобекъое гъыбз» ылоу ыусыгъагъэр

1931-рэ ильэсийн Цэй Ибрахимэ къытхыжыгъагъ.

1935-рэ ильэсийн къышегъэжъагъеу Теуцожь Цыгъо иусэхэр гъэзетэу «Колхоз бырахъым» къышыхаутыхъэу фежагъэх. Акъылышо-губзыгъэм итврочествэ къэлэгъо-губзыгъэм зэрэфаам джащыгъум адигэ литературэ ныбжыкъэм икъэща-кохэм анаэ тарадзэгъагъ. Цыгъо къылорэр тхъапэм егъеклигъэн зэрэфаар ащ гурзыгъэуа Гъобэкъуае къэлэгъаджэу щылэгъэ тхэкъо-усаклоу Хъаткъо Ахъмэд ары. Гъэсэнгъэ-шылэнгъэм, тхакъэм яамал зэрэнир джащыгъум ежэ Цыгъу зэхишлагъ. Едже-гъэ-гъэсагъэм ыгу факлоу, цыфым шынгъэгъе агъэгъотынм, ынэ къэбгээлъэнм нахь лэнэтэ ыки насыпьгъе ин щымыэу Цыгъо ылъытагъ.

«Гъэхъэгъэ шыгъуу симыкъу, Сэ сшэрэ тэклум осэхшо фашкъу, Сэ кысфашлагъэр сидэу хъярышху!..» — къыуагъ Ту-цожь Цыгъо.

Цыгъо адигэ йорыуатэхэр дэгүү дэдэу ышэштыгъ. Ащ пшыси, таурыхъижъи, тхыдэжъи, орди къыротэн ыльэкъыщир пфэхүнэу щытыгъэп. Орэдь-бэр езбэрэу къызэрорэм имызакъоу, ахэм яхыллэгъэ къэбархэм ашыгъозагъ. Орэдэу къылорэм пэччь иусыкъе хъугъи, ыусыгъи уафигъэнэуасэштыгъ.

Шышхъэум и 15 — 16-м 1938-рэ ильэсийн партием и Адыгэ хэку икомитет ибюро унашю ыштэгъагъ Ту-цожь Цыгъо творческэ ыки матери-

Теуцожь Цыгъо итврочествэ

КІЭРЭЩЭ Тембот: «Пчэ-дыхъэрэ, зэрэтихабзэу, пчедыжысхэ тшыти, Цыгъу, Кэстэнэр, сэры алоу Пщищэ ыушю «Иофышэ» ткыющыгъэ. Етланы «мэшчус» къыздытагъаштэ-щыгъэ: Псыхъо ыушюм ыт чын-гыжъым тызэрэнэсэу Цыгъо къыригъажъаштэ-щыгъэ: «Джы тэкли тшхини, етланэ тшэн щыэмии тшлэн». «Цыгъу, джыдэдэм ткъэшхагъеба!» — етэло. «Сэшэ, ау гъомылапхъэр щыгъэлъы хъущтэп, хъэр мэзекъо, чэтүр ары, зэкэри шхэн заклэх!» Сыд туагъэми тимыгъашхэу къыт-шохыщтыгъэп. «Джы зыгорэ тшлэн тэлэкъын, армырмэ, гъомылапхъэм теплээр тышысын тэлэкъына?!» — ылощтыгъэ. Ар шэн гъэшлэгъонэу Цыгъо хэлтэгъэмэ ашыц».

Усакъор гүшүлээм зэрэф-иэпэлэсагъэм джыри Кіэрэшэ Тембот мэр къыриолагъ:

«Зэгорэм Пщищэ ыушю дэжэ Цыгъорэ сэрырэ тышыт-зэ, сесэмэркъэугъ: «Мы псыхъом идэхагъэ зыфэдэр къит-ютыкъын тэлэкъына, Цыгъу?» «Ар афэмылъэкъыщтымэ, пкэн-

чэуу псышьшом ильэс 80 щыз-гъашагъэба!» — къысиложыгъ Цыгъо. Ылупшлэхэр хъублаблэхъ, хэгупшысахъеу ар тэлкъирэ Пщищэ халыгъ щытыгъ, джащтэу усэ гъэшлэгъонри зэхильхъагъэ:

Пщищэ псы нэшхъо-псы шкуашку, Псыхъо дэдэуи щымыт, Уеплъынкэ псы үумаф, Клэлэу икырэр римыхъыжъ, Ежъагъэм къыримыгъэгъэзэжъ...»

КЭСТЭНЭ Дмитрий: «Цыгъо поэт цээрэй зэхъум, бэкалемэ кашашыщтыгъэ хэти зыфаар ригъеузынэу. «Цыгъу, мыш фэдэ хъугъэ-шыгъэм ехъылгъэу зыгорэ къытфызэхалхъ» алоти ыдэж къакъоштыгъэх. Аш фэдэу общественэ мэхъанэ зиёу хъущтэм Цыгъо гулъытэ фырилагъ, ау сидрэ хъугъэ-шыгъи уфэусэнэу зэрэшьмытыри къигурыштыгъэ. Арыти, зэргээм ыогъяагъ: «Чыгум бащэрэ уетэмэ мыжъохъэй къычэкъы».

ИЭШЬИНЭ Хазэрэт: «...Къэсэшлэжъы, 1939-рэ ильэсийн

Сурэтийн Къыт Ту-цожь.

икъимафэ тикъуаджэ щимэфэ-клубым къышызэулагъ, тысыпэ щылэп, ау, тэ, къэлэцы-

къухэм, тысыпэ къэдгъотыгъ — джэхашьшом тытесми мэхъу. Цыгъо наградэ лъапэ — Лэжъэлэ Быракъ Плъяжым иорден къыратыгъеу Москва къикъыжыгъакъ. Сценэм къыттыкъыжыгъэхэм агузэу ис, ыбгъэ орденыр къыхэлдьыкъы, ыупшлэхэр мэхъублблэх, зыгорэ зэхельхъэн фае. Хэкум, районым къарыкъыгъэ лы хъакъэхэр, бзыльфыгъэхэр къэгүшьиэх, зэкэри Цыгъо къышэтхъух, зэкээмэ «ашуг» гүшүлэгъ къаю, нахыпэ ащ фэдэ гүшүлэ щылэми тшлэштыгъэп, тэри ащ зыгорэ дэдэ къикъеу тшошы, ау тшээрэп бэшлагъеу адигэмэ «ашыкъ фэхъугъ» зэрэлорэр — «ашугыри» «ашыкъри» азы гүшүлэгъ зи егупшысэцтыгъэп. Тэ тыйзэкъе ар къэплон хъумэ «шүлэгъэгъэум рихъыжъэгъэ усакъ».

ШХҮЭЛЭХЬО Абу: «Ту-цожь Цыгъо къышыхъугъэр шышхъэум и 15-м 2005-рэ ильэсийн 150-рэ мэхъу. А мафэр адигэ литературэм, адигэ культурэм, зэрэадыгъэ лъэпкъеу имэфэ

Усэклошху Теуцожь Цыгъо къызыыхъугъэр ильэси 165-рэ хъугъэ

иналмэс-налкъут

альнэ Іэпилегу ратынэу. Джа унашъор агъэцакіэзэ, Адыгэ научнэ-уштын институтын рагъекъихи, шышъхъэу мазэм и 16-м усаклом дэжь Кіэрэшэ Тембортэ Кэстэнэ Дмитриерэ агъэкъугъэх. А мафэхэр ары поэмэ цэрылоу «Пщи-оркъ заор» къызыыхъугъэр, ащ къыкъелтыкъуагъ поэмэу «Мафэкъо Урысбый». Цыгъо унакли фашыгъ, къылорэр зэкэ ытхынэу Кэстэнэ Дмитрие гъусэ фашыгъ, ахэм яшыуагъекъе итвorchествэ лъапсе ыдзыгъ, иамалхэри нахь къэнэфагъэх, иусэхэр зэпымьюо къыхиутыхэу ригъэжъагъ. Тхаклохэм язэлукъехэм, яконференциехэм ахалжъяэ, къашыгъшыиу усаклом зэлъаше хъугъэ.

1935-рэ ильэсүм къалэу Ростов-на-Дону советскэ тхаклохэм яконференциеу щылахъем иделегатыгъ ыкъи адыгабзэкъе трибуnэм поэтическэ пасалъе «Щылекъжымрэ щылекълакъемрэ» ылоу къышшигъ. Мы ильэс дэдэм поэмэу «Родинэр» аригъэтхыгъ. Шхъеклафэ фашэу, 1939-рэ ильэсүм Цыгъо Адыгэ хэкумкэ лэжаклохэм я Совет идепутатэу хадзы. А ильэсүм щегъэжъагъэу СССР-м итхаклохэм я Союз хэтыгъ. Иусэхэмрэ ипоэмхэмрэ дэтхэу «Үүсыгъэмэ ашылхэр» ылоу Цыгъо итхыль 1939-рэ ильэсүм Адыгэ тхыль тедзаплэм Мыекъуапэ къышидэкъигъ. Теуцожь Цыгъо иллитературэ лэжыгъэ къералыгъом осэхшо къифишигъ, орденэу «Трудового Красного знамени» зыфиорэр 1939-рэ ильэсүм къифагъешъушаагъ. СССР-м и Ашъэрэ Совет и

Президиум и Тхъаматэу Михаил Иванович Калининир ары тыныр къезытыжыгъэр. Къифэчэфэу, ынэгу зэлхүгъэу къеплызыз, орденыр къылекъильхагъ, ылапэ пытэу къыубытгыгъ. Цыгъо ежь ылжкэл-пэпкъ елэжъи, етанэ ылгээ тэлэбэжъигъ. Ащ къыригъекъигъэр: ныбжымкэли, турукли, тигухэлхэмкэли тызэфэд. Ащ ылж мыш фэдэ гущылхэр къылахъэх:

**«Насыпышко къэбарыр
къисэнэс,
Тыгъэ нэбзыуу къисфепс.
Псэосэ наградэр
къисфагъашьуаш —
Насыпышко тынэу
сэ къисатыштим
Сызэрэпэгъокъыштим
сэгъэгумэкли,
Зы Ымкэл сывэбэн сомэ,
Къисатыштим иинагъэ
уашъом нэсы,**

*Сийту фэсщэин сомэ,
Нээпсыягъэр къысалэсэн
сэо.
Ау, хуа! Илтури сщэищт,
Сыгүи спси
къизгъэгъужышт...
Тихабзэ
шы зыльэгъурэ цыфмэ
Дахэ къысало.
Тихэгъэгу сэ фаслорэр
сшломакъашь,
Сэукытэ...»*

М. И. Калининим Цыгъо йапл къыришшкъигъ, лъашэу къифэразэу джыри ылапэ къыубытжыгъ. Залышхом чэсхэр лъашэу ылгэу тэуягъэх.

Москва идэхагъэ Цыгъо усэклэ дэгъу дэдэу къыриотыкъигъ. Зэрэпоэтымкэ пшъэрыль инэу илэр дэгъу дэдэу къыгурлыощтыгъ. Ар икъоу егъэцаклэмэ-емыгъэцаклэмэ егупшигъ. А пшъэрыльыр зэрээшшихын фаем игумэкли, игупшигъ иусэ пчагъэмэ къахэши. Зэкэ ыгы ихъыкъирэмкэ лэжаклохэм адэгушэмэ шлонгъо бэ ыусырэр. «Сери къесэлоки къисфэмгъэтэрэз», «Тихэгъэгу фаслорэр сшломакъ», «Сигушыгъэ макъеми губъэн къисфэшшумыш» — джахэр ары иоренхэр. Цыфмэ апае шылэрэр шомакъэ зэптигъ.

Орденыр къызэрэфагъэшьошагъэр ежыркэ зэрэгүүлгэшор анах къызыщыхъэштигъэр «Насып» зыфиорэр усэу Кремлым къышиуагъэмрэ «Сигушо жүдэсэгоши» зыфиорэр. Ильэс 80-м къехъугъагъ литературнэ саугээт шыпкъэхэу поэмхэу «Пщи-оркъ за», «Мафэкъо Урысбый»,

«Родинэр», усэхэр къэу зетхыхэм. Хэгъэгум осэшху къифишигъэр къыгъешшыпкъэжынным пыльэу усэштигъэ, къогъанэ илагъэл.

Шылэ мазэм и 26-м 1940-рэ ильэсүм Теуцожь Цыгъо ильэс 85-м итэу идунаи ыхъожьыгъ.

1940-рэ ильэсүм Цыгъо иусэ ыкъи ипоэмхэмрэ дэтхэу урсынбзэклэ «Сочинения» ылоу тхыль къыдэкъигъ. 1946 — 1947-рэ ильэсхэм адыгабзэкли урсынбзэкли иусэхэр тхыль шъхафхэу къыдэкъигъэх.

1982-рэ ильэсүм Теуцожь Цыгъо къызыыхъугъэр ильэс 125-рэ зэрэхъугъэмрэ ехъуллэ, иусэхэмрэ ипоэмхэмрэ адыгабзэкли урсынбзэкли дэтхэу «Насып ылхъ» ыцэу тхыль къыдэкъигъ. Мы ильэсүм Адыгэ хэку исполкомым иунашъоки усаклом и Унэ-музейрэ Теуцожь Цыгъо исаугъэтэрэ мэфэкли шынкэл тетэу Гъобэкъуае къыщызэлхүүгъэх. Цыгъо къызыыхъугъэр ильэс 150-рэ зэхъуми, хъярым Гъобэкъуае зыщырагъэлэтигъ. «Теуцожь Цыгъу» зыфиорэр тхылтийтлэр усэхэмрэ поэмхэмрэ (апэрэ тхылым дэтхэу), ятёнэрэм — Кэстэнэ Дмитрий итхыль эу «Орэдым тамэ къыгокъ» ыкъи стаяхэр, гүкъэкъыжхэр дэтхэу адыгабзэкли урсынбзэкли къыдэкъигъигъэх. Джыри мары усэшху, акылышоу, лъэпкыым ынапэу — иналмэс-налкъутэу Теуцожь Цыгъо къызыыхъугъэр ильэс 165-рэ хъугъэ. Теуцожь Цыгъо агъэлаплэ, ащ ыцэ районым ехъы, усаклом иллитературнэ музей лэлжжэр раплух.

Цыф гъэсагъэхэм, зышшэштигъэхэм къырауалгэхэр

льапл. Сыда пломэ, творческэ дышшэ къэнэу — лэпкъ гупшигъэр, лъэпкъ зэхашшэр зыпкъырыль пасэльэ зэклю-зэгъэфагъэхэу Цыгъо усэхэу, пшинальхэхэу адыгэ лъэпкъым идуховнэ культурэ хэуцуагъэх, цыф жъугъэхэм ягупшигъ, язэхшэшыкъ щыщ шыпкъэ хъугъэх, нэмыхи лъэпкъхэм алтынэсигъ. Ежь усаклор зыщымылжэхэм ильэс 65-рэ тешшэхыгъэм, ипсэльэ лупкъехэм, ипсэльэ лъэш чанхэм амакъэ къеъхырэп, ашьи зинхъожырэп, зэокъырэп. Шулашагъэр — къодырэп: шоу ышлагъэри зышлагъэм ыцли зэгъусэхэу къэнэжых, лъэхъаныкъеу къаклорэ пэпчь дыщэлх. Джаш фэдэу, зишшагъэ мыхыдажъэ, къыкъелтыкъорэ лэлужжкъе, къыкъелтыкъорэ ашыщэу къэнагъ адыгэ лъэпкъ усэшху Теуцожь Цыгъо (Тлахъир) Алый ыкъор».

ЩЭШИЭ Казбек: «Орэдус шыпкъэм цыфмэ ягууз ежыри игуз», — ылгэжъагъ Цыгъо. Цыфым, лэжаклор икъин поэтим къыгурлыощтыгъ, «Пщи-оркъ заор» зыфиорэр поэмэм ар икъоу къышигъялгъуагъ. Адыгэ лэжаклор нахьынэм зыхэтыгъ хэзабыр, гъогу къинэу ащ къылугъэр Цыгъо поэмэм щегъенүэфх, гъогупэикъипэу лэжаклор зыфаклонгъэр къетхы. Цыфыгъэм, зэфагъэм, зэфдэнэгъэм афэбэнагъэхэм яшытхуу непэрэ ордэу къытфело. «Пщи-оркъ заор» адыгэхэм яхышэ къэзылотэрэ произведениеу непити. Идейнэ-художественнэ шуагъэу хэлъир бэшь, уахътэ пэпчь, цыф лэлжж пэпчь илахь ащ хигъотэшт, епсыгъ гупшигъаклэр фишыгъ. Зэфагъэм, цыфыгъэм, шхъафитнгъэм афэбэнагъэхэм ясаугэйтэу тэ непэ поэмэр къытхэт».

ТХЪАРКЬОХЬЮ Юныс: «Адыгэ усэшху Теуцожь Цыгъо ыцэ зыгъэшгъэр охьтаклэм иордэ ыгы къыдеиэу къызэриуагъэм имызакъоу, а

орэдир ылпэлсэнэгъэ ин хэлэу къызэриуагъэр ары. Гупшигъаклэр къыриотыкъынхэмкэ ишкъиэгъэ жэбэз чаныр, къурайныгъэр илкэлтигъ Цы-

п. Джары иусэмэ адыгэ поэзием чылпэ гъэнэфагъэ зыкъыщаубытгъэри ащ ытхыгъэхэм тиадыгъэ литературэ къызыкъялгъэбаигъэри.

Теуцожь Цыгъо адыгэмэ ахэль ылпялатэмэ ягъэпсыкъе ылэ къыригъяхы, литературэм екүрэ лъэбэкъу ыдзын ылъэкъигъ. ытхыгъэхэр усэ гъэнэпсыкъэмкэ къэгъэлэгъокъе амалэу илкэлхэмкэ адыгэ ыорыятэмрэ тхыгъэ литературэмрэ зэзыпхырэ лъэмидж хъугъэ. Ащ фэдэ ыофышор еджаклэрэ тхаклэрэ зылекъэмилыгъэр усаклом зэрэфэукачыгъэр ащ сэнаущыгъэ ин зэрэхэлтигъэм ишхъятышу».

**Я 4 — 5-рэ нэклубъохэр
зыгъэхъазыгъэр
МАМЫРЫКЬЮ Нуриет.**

Сурэтхэр ышшынэ Аслын тырихыгъэх.

ХЭБЗЭУХҮМАКОХЭМ КЪАТЫ

Нэбгырэ 41-рэ къаубытыгъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгу клоц IофхэмкIэ и Министерствэ гъогурыкIоныр щынэгъончээнымкIэ и Къэралыгъо автоинспекции къызэритырэмкIэ, шышхъэум и 3-м Ѣ-гъэжьагъэу и 9-м нэс шольтырым игъогу-

хэм хъугъэ-шIэгъэ 13 къатехъухъагъ, ахэм апкъ къикIыкIэ нэбгырэ 20-мэ шъобжэхэр атешагъэх хъугъэ.

Джащ фэдэу гъогурыкIоным ишапхъэхэр гъогогу 2700-рэ аукъуагъэу хэбзэухүмахохэм къыхагъэшыгъ. Ешуаагъэ машинэр зезыфэштыгъэ водитель 41-мэ административнэ шъэдэкIыж арагъэхьыгъ. Мыш фэдэ хъугъэ-шIагъэхэр нахынбэу зыщагъеунэфыгъэхэр Мыекъуапэрэ Тэххутэмыкье районымрэ.

ЛъэрсрыкIу 168-мэ альэнкъокIэ административнэ протоколхэр зэхагъеуцагъэх.

ПшъэдэкIыж рагъэхьыщт

ХэбзэухүмэкIо къулыкъухэм оператив-иэлхъон Iофхъабзэхэр рагъэкIыжээ Краснодар краим Ѣылсээрэ ильэс 29-рэ зы-нубжэс кIэлакIэм хэбзэнчэу наркотикхэр къыригъэкIынхэ ылъэкIыщтэу къебар къаIэкIэхъагъ.

Хъульфыгъэр республикэм икъэлэ шыхыаэ къыщаубутигъ. КъызэрэнэфагъэмкIэ, аш гъэбылтыплэ чыплэ

иагъ, оперативникхэм ар къызальхъум зэкIоцы-щихъэгъэ пкъыгъю 40 къырагъотагь, ахэм наркотик зэрахыльэр экспертизэм къыгъэлэгъуагъ. Къагъотыгъэр зэкIэмки грамм 27-м ехъу.

Къэтохъэн фае, нэмийкI бзэджэшлагъэ зэрихъагъэу зерегуцафэхэрэм къыжэкIэу хъульфыгъэм ылъэныкъо-кIэ уголовнэ Iоф къызэяуахыгъэу Ѣытыгъ. Лажъэ илэу загъэунэфыгъэ ильэс 20-м нэс хъапс къыхын ылъэ-къыщт.

Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщтыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Амыгъэкощырэ мылькоу (псэуальхэу, унэхэу, псэольэ ныкъошIхэу) Адыгэ Республикэм итхэм якадастрэ уасэ гъэнэфэгъэнымкIэ кIэуххэу Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщтыкIэхэмкIэ и Комитет 2016-рэ ильэсэм Ѣоныгъом и 6-м ыштэгъэ унашьоу N 223-р зытетэу «Амыгъэкощырэ мылькоу (псэуальхэу, унэхэу, псэольэ ныкъошIхэу) Адыгэ Республикэм итхэм якъэралыгъо кадастрэ уасэкIэ кIэуххэр ухэсигъэнхэм ехыллагъ» зыфиорэмкIэ аухэсигъэхэм (гуадзэу N 1-м) зэхъокынгъэхэр афэшыгъэнхэу, Мыекъопэ муниципальнэ районым фэгъэхыгъэ таблицэм ия 14802-рэ сатырэ ит пчагъэу «4980934,38»-р «2755227,59»-кIэ, ия 14803-рэ сатырэ ит пчагъэу «1098252,49»-р «662929,01»-кIэ, ия 14804-рэ сатырэ ит пчагъэу «43409,07»-р «16216,85»-кIэ, ия 14850-рэ сатырэ ит пчагъэу «234281,72»-р «282425,00»-кIэ, ия 14851-рэ сатырэ ит пчагъэу «71765,39»-р «64506,99»-кIэ, ия 14852-рэ сатырэ ит пчагъэу «4788249,41»-р «2946841,66»-кIэ, ия 14854-рэ сатырэ

ит пчагъэу «2214807,70»-р «1021168,27»-кIэ, ия 14855-рэ сатырэ ит пчагъэу «310436,51»-р «106780,48»-кIэ, ия 14856-рэ сатырэ ит пчагъэу «336250,88»-р «167330,91»-кIэ, ия 14857-рэ сатырэ ит пчагъэу «17760,59»-р «9935,35»-кIэ, ия 14858-рэ сатырэ ит пчагъэу «164896,06»-р «143987,31»-кIэ зэблэху-гъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщтыкIэхэмкIэ и Комитет иотделэу кадастрэ уасэм итгъэнэфнэрэ аукционхэм язэхщэнрэ афэгъэзагъэм:

2.1. Мы унашьор гъээтхэу «Советскэ Адыгейимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къащы-хиутынэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ итгэцэкIэко къулыкъухэм яофициальнэ интернет-сайтэу <http://www.adygeya.ru> зыфиорэм ригъэхъанэу.

2.2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мафэ нахынбэ темышлэу унашьом ико-

ние Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации Іэклигъянэу.

2.3. Мы унашьор федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Росреестрэм и Федеральнэ кадастрэ палатэ» Адыгэ РеспубликэмкIэ икъутамэ Іэклигъянэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжагъэу мы унашьом къаачлэ илэ мэхъу, 2017-рэ ильэсэм Ѣылэ мазэм и 1-м къыщегъэжагъэу правэм ылъэныкъокIэ азыфагу илэ хъугъэ зэфыщтыкIэхэм альээсэ.

**Комитетын итхъаматэу
И.П. БОЧАРНИКОВА**

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 9, 2020-рэ ильэс № 159

Адыгэ Республикэм мыльку зэфыщтыкIэхэмкIэ и Комитет иунашъу

Къэралыгъо мылькум ищэнкIэ элекtron шыкIэкIэ аукцион зэрэзэхашэрэм ехыллагъ

2001-рэ ильэсэм тыгъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 178-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ мыльку приватизацье зэрашырэм ехыллагъ» зыфиорэм ия 18-рэ статья, Урысие Федерации и Правительствэ 2012-рэ ильэсэм шышхъэум и 27-м ышыгъэ унашьоу N 860-р зытетэу «Къэралыгъо е муниципальнэ мыльку приватизацье шыгъэнымкIэ шапхъэу Ѣылхэм яхыллагъ» зыфиорэм атетэу:

1. Къэралыгъо мыльку приватизацье зэрашырэм ехыллагъе хэбзэгъеуцагъэрэ шэдээ N 316-р зытетэу «2020 — 2022-рэ ильэсхэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо мыльку приватизацье зэрашытгъо мыльку зэрэштгъо ехыллагъ», Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2020-рэ ильэсэм мэкъуогъум и 9-м ышыгъэ унашьоу N 164-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо мыльку приватизацье шыгъэнымкIэ шапхъэу Ѣылхэм яхыллагъ» зыфиорэм атетэу:

1. Къэралыгъо мыльку приватизацье зэрашырэм ехыллагъе хэбзэгъеуцагъэрэ

шапхъэхэм (гуадзэу N 1-м); 1) приватизациемкIэ шапхъэхэм (гуадзэу N 1-м); 2) Комитетын къэрарэу къытыгъэм (гуадзэу N 2-м) диштэу.

2. Мы унашьор зэрэгэцакIээрэм тунэ лъисфынэу сшхъэкIэ зыфсэгъэзэ.

**Комитетын итхъаматэу
ипшъэрэлхэр зыгъэцакIэу
А.М. ЁШХҮЭМАФ**

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 18, 2020-рэ ильэс № 195

Текноныгъэр. Лыгъэр. Цыфыгъэр.

1945-рэ ильэсыр нахь чыжьэу лыктуатэ къэс Хэгъэгу зэошхом текноныгъэр кыышыдээзыхыгъэхэм, непэрэ щылаклэр кытфэзыхыгъэхэм ясатырхэр нахь цыкту мэхъух. Ветранхэр тхэктыжых, зэо мэштошкоу ахэм актуачл, апсэ зыхальхагъэм, лыхъужынагъэу зэрахьагъэм афэгэхыгъэ гүкъэктыжыхэри зыдахыжых.

Ветранэу зигугуу къэтшынтыр заоми, зэо ужым къэралыгъом изэтегъяуцожыни мымаклэу гъэхъагъэ аышышигъэ цыф, ау, гухэкыими, 2005-рэ ильэсийн кыышыублагъэу ар кытхэтыхъяэп. Игукъэктыжыхэмкэ, игупшисэхэмкэ къыддэгощэнэу хъугъэл. Икъэбар кытфэзыиотэгъэ ильфыгъэхэм, ипхъорэльхфэм кызэралуагъэмкэ, псао щылажъеми къыддэгощэштыгъяэлын фай. Заом, зэо ужым ышлажъэхэм къатегу щылажъэйн зимикиэсэ ветранхэм ар аышыгъ.

Арэу щитми, щылажъэхъогоу кыкыгъэхэм нэуасэ тызэрэфхэхъугъэхэм илах хэмийлээ щитэп. Ибиографие кыизшиутэу джыри псаузэ ытхыгъагъэр кытлэхъяжы, ар дгээфедаагъ. Зытетыр плон зыхуу-къэ, а тхыгъэр ары ветераным ишылажъэхэм фэгэхэхыгъэу нахьыбэу «кытфэзыиотагъэри».

Хүйт Даутэ Төүцож районын ит къудажэу Гъобэкъуае кынчыхъугъ, щаплуугъ, игашаами аш дэссыгъ. 1941-рэ ильэсийн заор кызыжжэхэм ильэс 16 нылэп ыныбжыгъэр. Ятэу Махьмудэ апэу зэуаплэм үхъягъэхэм ашышигъ. Ежыри аш ыуухиханым бэрэ фэбэнагъ, къеллэкэ пстэумэ зэршэнэу, ыкляучи иакыли икъугъэу, нэмыккэу ззуаплэм үтхэм ашэрэм кынчимыгъэхъэштэу кынчыхъоу бэрэ нахьжхэхэм ялъэуугъ, ау ыгъэдэлонхэх юлъэкыгъэ.

Даутэ заом лыблэнагъеу щызэрихъагъэм, зэо ужым къулыкъур щитхуу хэльэу зэрихъыгъэм апае «За боевые заслуги», «За победу над Герма-

ыкти Ленинзмэмкэ университетыр (ащыгъум Советскэ Союзым хахъэштыгъэ) Азербайджан Республикаем кынчиухыгъыгъэх. Аш фэш кызыгъэзэжын ар КПСС-м и Төүцож район комитет инструкторэу агъенафи, ильэситүрэ иоф щишлагъ.

А лъэхваним еджагъэу, гъэсагъэу къудажэхэм адэсигъэр мэклагъэ. Аш фэдэ зырызэу къадэктырээр зылофшэнным ыагъэкыим адрэм агъаклохээ, Ынэтээ зээфэшхыафыбэ зэблахьюу кыхэкыищтыгъ. Даутэ ауштэу иофшэгъэ ильэсхэр зэпүүцугъэх. Инструктор иофшэнным кынчуащи Лениним ыцэ зыхьыре колхозэу якъудажэ зыхахъэштыгъэм итракторнэ бригадэ иучичник ашыгъагъ, нэужым тхаматэм игуадзэу агъэнэфэгъагъ. А Ынэтээ ытузэ колхозхэмрэ совхозхэмрэ пещэнэгъэ адзызэхъащхэр зыщагъэхъазырэ еджаплэу Краснодар краимкэ партием икомитет кынчизэуахыгъэм агъаклуу, кынчухыгъыгъ. Арэу щитми, кынчэлтыкогъэ ильэсхэм колхозым хэтхжыгъэп. 1963-м кынчщагъэхъаагъэу 1975-рэ ильэсийн нэсэу депутатхэм я Төүцож къоджэ Совет иисполноком итхамэтагъ. Етлани колхозым кынчагъэхъээжы, 1985-рэ ильэсийн пенсием иклофэкэ аш игодээ Ынэтээ ытузэ.

Пенсие ужымы Даутэ «сыншыгъ, сшагъэр икъущ» ылоу тыйсжыгъэп. Зы чалпэ бэрэ исынныр ыгукэ зыштэрэ цыфру щитыгъэп. Ильэсийбэрэ ар заомыкти иофшэнным яветранхэм

язвенэ, непэ Советкэ теджэ, пещэнгъэр дызэрихъагъ. Къудажэ, цыфхэм ялофыгъохэм язэшхыын чанэу хэлажъэштыгъ, щээфэкэ гумэкыгъо зил цыф кырихыылагъэмэ е ежь ри-хыылагъэмэ, амалэу илэмкэ ишлагъэ римыгъэкэу ебгүү-клягъэп.

Офицерыгъэу, уахътэм дэ-клонэу, шапхэхэм адэмыхынэу есээзэ Даутэ мамыр щылаклэми ар щыхинэгъагъэп. Зы та-кыктырэ угжъуагъэу, шапхэ горэм уткыгъэу кынгидэштыгъэп, ежыри аш фэдагъ. Наградэхэр кынчфыратыгъэ хуягъэ-шагъэхэр кынчотэнхэу ильфыгъэхэри, нэмыккэу игупсэхэри бэрэ еупчыштыгъэх, ау зы-парэки ягугуу къафишыгъэп.

Пхъешагъэ хэлтыгъ, ыуагъэр ыпсэ хильхъащими зыгъэцэ-къэжыхэрэм ашышигъ. Зэктэри ауштэу щитын фаеу ылъытэштыгъ, ильфыгъэхэри аш тетэу ыгъэсагъэх. Мехагъэ кынчфыахэштыгъэр ипхъорэльхэр арэу къалотэжы. Ахэм ашоингъор афимышэн ылъэкыищтыгъэп, шъабэу, маклэу адэгүүштиштыгъ, ыгашашоштыгъэх.

Гүхэкыими, Даутэ ишхъэгъусэ Нурыет жьеу дунаим ехыжыгъ. Ильэс 14-рэ Даутэ изакьюу посугъэ. Щылажъэгъэр о узэрэфаеу зэгъэфагъэ хуярэп. Зэшхъэгъусэхэм пшэшьитүрэ зы шаарэ зэдапуу, ау пшашаагъэр унагъо ихъэхи икыгъэх, калэми, еджакло Краснодар зэктэ, икъудажэ кынчээжыгъэп. Аш къикырэп ильфыгъэхэм ар гум ранэгъагъэу, ау уишхъэгъусээрэ орьре узэкыгъоо уигушуагъуу, уигукъауи зэдэбогъиэзэе узэдэжыщтым фэдэ хуун щилэп.

Арэу щитми, Даутэ нэшхъэе, тхаяусыхэу, щылажъэхэм рымыразэу зыпарэми зэхиргэхъэгъэгъ. Зэкъонигъэм ыгуригъэхъыкырэ кынчхигъэштыгъэп, ипсауныгъэ къехыфекэ шыхъэе ежь-ежырэу ыыгыжыгъ. Узыр, ныбжыр кынчеклохэ зэхуми, мехагъэ кынчхагъэп. Ильэс 80-м нэсэйгъэу ар дунаим ехыжыгъ.

Зээ ильэс тхамыклагъохэм, зэоуж кынчигъохэм къахиубытэгэе тянэхэм, тятэхэм, тятэжхэм, тянэжхэм, ахэм янэ-яэтэхэм кытфашагъэм фэдиз афэтшэжыншүтэп, ау ахэм тинепэрэ мамыр щылаклэ пай кынэу альэгъугъэр ныбжы тщымыгъупшэнэр, кытлэхъэхэрэм альдигъээсэжынир пстэуми типшээрэл.

Даутэ псао щылажъэ, дунаим ехыжымэ ильэс къэс жьоныгъуаклэм и 9-м икъашхээ ильфыгъэхэр техъанхэу къари-южыгъагъ. Нэмыккэ зыпари фамышшыншүтэми, ар ахэм, къаклэхъуажыгъэхэм агъэцаклэ. Ильэсийбэ джыри лягъашэнэу тэри тафэлъало.

ЗЭКЬОШНЫГҮЭМ ИГЬОГУХЭМКІЭ

Абхазым игуфаклохэр тищысэх

Уахътэр псынкіэу макломи, хүгъэшлагъэхэр гьашэм хэклюаклехэрэп. Абхазымрэ Грузилем заокэ зызэпэуцухэм, зыкі тызэмыгупшысэгъэ йоффхэр Кавказ шольырым къитэджагъэх.

Грузилем иулашыгъэ купхэм заом кластьэтызэ, Абхазым ичыгу щыхушшыгъэх. А уахътэм ежхэм агу къизэрерилорэм тетэу Абхазым гүсэ фехулагъэхэм Адыгейим щапуугъэ клахэр ашыщыгъэх.

Заом иапэрэ мафэхэм Абхазым тызэрекьюуцугаъэм общественнэ-политикэ мэхъэнэ ин илагъ, — къелуватэ Адыгэ Республиком иобщественнэ организацие «Абхазым игуфаклохэм я Союз» ипащуя Къуижъ Къэлпълан. — Шъхъарытупшэе Абхазым клахэр мылонхэм феш республикэ общественнэ движение «Адыгэ Хасэм» щатхыщтыгъэх.

Чэчэнным, Къэбэртэе-Бэль-къарым, Дагыстан, Къэрэшее—

Щерджесым, Краснодар краим, фэшхъяфхэм ашыщ клахэр Абхазым гүсэ фехулагъягъэх, — зэдэгүүшүэгъур лъегъэкуята Беданыкъо Нихъад. — Мыекъуапэ игупчэ щыкіогъэ зэхахъэм тыхэлажки, Абхазым тежэгъагъ.

Сыхъум Грузилем идзэхэм аштагъ. Абхаз хэгъэгур щымы-лэжэу грузин техаклохэм алтынтыгъ. Беданыкъо Нихъад къизэротэжжирэмкэ, Кавказым ис лъепкъхэм мамыр цыфхэр заом имашо къыхашыгъыщтыгъэх. Гудаутэ щырэхъатыгъэп, зэхахъэхэр щыкіогъыгъэх.

Абхазым иапэрэ Президентэе Владислав Ардзинбэ зэлукъем къышиуагъ: «Мэзым тыхэхъаныш, партизанэу тязэошт. Ти-

жъи, тики, тибзыльфыги тигъусэхъ.

Кавказым щыпсэурэ лъепкъхэр зэкьюуцхи, Абхазым ишхъафтиныгъэ фээзуугъэх. 1993-рэ ильэсым юныго мазэм и 30-м теклонгъэр къыдахыгъ.

Абхазым имедалэу «За Победу» зыфиорэр къызыфагъэшьо-

шэгъэ гуфаклохэм ашыщ Беданыкъо Нихъад. Адыгейим икыгъэ клахэр лъыхъужынгъэу Абхазым щызэрхъагъэр гьашэм щысэтхэйпэу щигтиэшт.

Сурэтым итхэр: **Къуижъ Къэлпълан апэрэ гуфаклохэм ашыщшу Беданыкъо Нихъад медалыр ретыжы.**

Күшхъэфэчъэ спортыр

Хэгъэгум күшхъэфэчъэ спортымкіэ изэнэкъоку Самарэ щэкло. Хульфыгъэхэри, бзыльфыгъэхэри зэлуклэгъухэм ахэлажьсэх.

Елизавета Ошурковам дышиштэр къыхъыгъ

Зэнэкъокуум иапэрэ мафэ бзыльфыгъэхэм километрэ 27-рэ хүре гьогум ялэпээсэнгыгъэ къышагъэлэгъуагъ. Адыгэ Республиком күшхъэфэчъэ спортымкэ иеджапэ зыщызгъэсэрэ Елизавета Ошурковам тақъик 36.48-кэ километрэ 27-рэ къыкъуи, Урысыем апэрэ чыпіэр къышыдхыгъ.

Санкт-Петербург испортсменкэ цэрылоу Мария Новолодцаям ятлонэрэ чыпіэр ыхыгъ. Москва щыщэу Тамара Дроновам джэрэзир фагъэшьошагъ.

Адыгэ Республиком күшхъэфэчъэ спортымкэ и Федэратие ипащуя Анатолий Лепук къизэретиуагъяу, Елизавета Ошурковар Урысыем ихэшыпкыгъэ командэ хэт, Олимпиадэ джэгунхэм зафегъэхъазыры.

Урысыем күшхъэфэчъэ спортымкэ изэнэкъокуу лъеклуатэ. Шышхъэум и 15-м хульфыгъэхэм километри 180-рэ хүре гьогум яухъазырынгъэ щауплэкүүт. Хэгъэгум ихэшыпкыгъэ командэ хэтэу, спортымкэ дунэе класс зиэ Сташу Мамыр зэлуклэгъухэм ахэлжьсэшт.

Бзыльфыгъэхэр километри 130-рэ хүре гьогум щызэнэкъо къущтых. Елизавета Ошурковар хагъэунэфыкырэ чыпіэрэхэм афбэнэштхэм ашыщ.

Гандбол. Суперлигэр

«АДЫИФЫМ» ИУПЛЭКЛУНХЭР

Мыекъопэ гандбол клубэу «Адыифыр» Астрахань щыкіогъэ зэлуклэгъухэм ахэлжьсагъ.

— 2020 — 2021-рэ ильэс ёшлэгъум командэхэм зыфагъэхъазырэз, зэлуклэгъухэм ялэпээсэнгыгъэ ашыхагъахъо, — къытиуагъ Мыекъопэ гандбол клубэу «Адыифым» ипащуя Къудайнэт Мэдждыдэ. — Астрахань типшашъэхэр зэрэшшэлжъэхэр эзфэтхыссыжыгъ. Зэлэгшэнхэм къызэрэгъэльягъорэмкэ, тиешлаклохэм къэлапчъэм лэгугаор бэрэ дадзэ. Ухумэн юфыгъохэр зэрэгэцаклехэрэм тигъэрэзэрэп. Хэушхъафыкыгъэ амалхэр зэрэгъэфедэштхэм тегупшысэ. «Адыифым» иешлаклэ хигъэхъон юльэкынштэу тэлтийтэ.

«Адыифыр» Астрахань щыкіогъэ зэлуклэгъухэм зэрэхэлжъэхъээр зэтэгъапш.

«Адыифыр» — «Астраханочка-2» — 29:25-рэ. Ятлонэрэ ёшлэгъур: «Астраханочка-2» — «Адыиф» — 29:26-рэ. «Адыиф» — «Ставрополье» — 30:30. Апэрэ тақъик 30-м ынч «Адыифым» 17:12-у ёшлэгъур къыхынштэгъ. Зэлуклэгъур зыщаушигъ уахътэм «Адыифыр» «Ставрополье» теклоштыгъ, ау тикомандэ икъэлапчъэм лэгугаор къыдадзи, 30:30 чынчагъэр хүгъэ. «Астраханочка» Астрахань — «Адыиф» Мыекъуапэ — 40:26-рэ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбый.

**Зэхээшагъэр
ыкыдэзьгээ
гээлжирэ:**
Адыгэ Республиком лъэпкъ Йоффхэмкэ, Икыдэзьгээлжирэ ашыпсэурэ тильтээгъэхъэм адьряиэ зэхээшагъэрэхъэмкэ ыкыдэзьгээлжирэ къэбар жууцэхъэм иамалхэмкэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм къялхырэп А4-кэ заджэхэрэ тхъапхэу зипчагъэкъэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээу, шрифтыр 12-м нахь цыкындуу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэхэгъэкъожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушигъытагъэр:
Урысые Федерацием хэутын Йоффхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ ыкыдэзьгээлжирэ Икыдэзьгээлжирэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ Чыпэ гээлоришап, зэраушхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушигъытагъэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

**Зэхээшагъэр
4572
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1489**

Хэутыннын узчи-кэлхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00
Зыщаушигъытагъэр
уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъаэм ишшэрильхэр зыгъэцаклээр
Мэшлээкъо С. А.
Пишэдэжыкъыз зыхыыр секретарыр
Тхъаркъохъо А. Н.